

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

6 février 2007

PROJET DE LOI
relatif à la répétibilité des honoraires
et des frais d'avocat

PROJET TRANSMIS PAR LE SÉNAT (*)

Documents précédents :

Documents du Sénat :

3-1686 - 2005/2006 :

- N° 1 : Proposition de loi de Mme Talhaoui et M. Koninckx.
N° 2 : Amendements.

3-1686 - 2006/2007 :

- N° 3 : Avis du Conseil d'État.
N° 4 : Amendements.
N° 5 : Rapport.
N° 6 : Texte adopté par la commission.
N° 7 : Amendements.
N° 8 : Rapport complémentaire.
N° 9 : Texte adopté par la commission.
N° 10 : Texte adopté en séance plénière et transmis à la Chambre des représentants.

Voir aussi :

Annales du Sénat :
1er février 2007

*DÉLAI D'EXAMEN : 60 JOURS (ART. 81 DE LA CONSTITUTION)

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

6 februari 2007

WETSONTWERP
betreffende de verhaalbaarheid van
de erelonen en kosten verbonden aan de
bijstand van een advocaat

ONTWERP OVERGEZONDEN DOOR DE SENAAT (*)

Voorgaande documenten :

Stukken van de Senaat :

3-1686 - 2005/2006 :

- Nr. 1 : Wetsvoorstel van mevrouw Talhaoui en de heer Koninckx.
Nr. 2 : Amendementen.

3-1686 - 2006/2007 :

- Nr. 3 : Advies van de Raad van State.
Nr. 4 : Amendementen.
Nr. 5 : Verslag.
Nr. 6 : Tekst aangenomen door de commissie.
Nr. 7 : Amendementen.
Nr. 8 : Aanvullend verslag.
Nr. 9 : Tekst aangenomen door de commissie.
Nr. 10 : Tekst aangenomen in plenaire vergadering en overgezonden aan de Kamer van volksvertegenwoordigers.

Zie ook :

Handelingen van de Senaat :
1 februari 2007

*ONDERZOEKSTERMIJN : 60 DAGEN (ARTIKEL 81 VAN DE GRONDWET)

<i>cdH</i>	: Centre démocrate Humaniste
<i>CD&V</i>	: Christen-Democratisch en Vlaams
<i>ECOLO</i>	: Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales
<i>FN</i>	: Front National
<i>MR</i>	: Mouvement Réformateur
<i>N-VA</i>	: Nieuw - Vlaamse Alliantie
<i>PS</i>	: Parti socialiste
<i>sp.a - spirit</i>	: Socialistische Partij Anders - Sociaal progressief internationaal, regionalistisch integraal democratisch toekomstgericht.
<i>Vlaams Belang</i>	: Vlaams Belang
<i>VLD</i>	: Vlaamse Liberalen en Democraten

Abréviations dans la numérotation des publications :

<i>DOC 51 0000/000</i>	: Document parlementaire de la 51e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif
<i>QRVA</i>	: Questions et Réponses écrites
<i>CRIV</i>	: Version Provisoire du Compte Rendu intégral (couverture verte)
<i>CRABV</i>	: Compte Rendu Analytique (couverture bleue)
<i>CRIV</i>	: Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes) (PLEN: couverture blanche; COM: couverture saumon)
<i>PLEN</i>	: Séance plénière
<i>COM</i>	: Réunion de commission
<i>MOT</i>	: Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)

Afkortingen bij de nummering van de publicaties :

<i>DOC 51 0000/000</i>	: Parlementair document van de 51e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
<i>QRVA</i>	: Schriftelijke Vragen en Antwoorden
<i>CRIV</i>	: Voorlopige versie van het Integraal Verslag (groene kaft)
<i>CRABV</i>	: Beknopt Verslag (blauwe kaft)
<i>CRIV</i>	: Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen) (PLEN: witte kaft; COM: zalmkleurige kaft)
<i>PLEN</i>	: Plenum
<i>COM</i>	: Commissievergadering
<i>MOT</i>	: moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants

Commandes :
Place de la Nation 2
1008 Bruxelles
Tél. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.laChambre.be

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers

Bestellingen :
Natieplein 2
1008 Brussel
Tel. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.deKamer.be
e-mail : publicaties@deKamer.be

CHAPITRE Ier**Disposition générale**Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

CHAPITRE II

Modifications du Code judiciaire

Art. 2

À l'article 508/19 du Code judiciaire, inséré par la loi du 23 novembre 1998, sont apportées les modifications suivantes:

1° un nouveau § 1er est inséré avant le § 1er actuel, libellé comme suit:

«§ 1er. L'avocat perçoit l'indemnité de procédure accordée au bénéficiaire.»;

2° les §§ 1er et 2 actuels deviennent les §§ 2 et 3;

3° le nouveau § 2, alinéa 1er, est complété comme suit:

«Ce rapport mentionne également l'indemnité de procédure perçue par l'avocat»;

4° au nouveau § 3, les mots «§ 1er» sont remplacés par les mots «§ 2».

Art. 3

À l'article 508/19bis, alinéa 1er, du même Code, inséré par la loi du 27 décembre 2005, les mots «§ 2» sont remplacés par les mots «§ 3».

Art. 4

À l'article 508/20, § 2, du même Code, inséré par la loi du 23 novembre 1998, sont apportées les modifications suivantes:

1° L'alinéa suivant est inséré entre les alinéas 2 et 3:

HOOFDSTUK I

Algemene bepaling

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

HOOFDSTUK II

Wijzigingen van het Gerechtelijk Wetboek

Art. 2

In artikel 508/19 van het Gerechtelijk Wetboek, ingevoegd bij de wet van 23 november 1998, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° een nieuwe § 1 wordt ingevoegd voor de huidige § 1, luidende:

«§ 1. De advocaat int de aan de begunstigde toegekende rechtsplegingsvergoeding.»;

2° de huidige §§ 1 en 2 worden vernummerd tot de §§ 2 en 3;

3° De nieuwe § 2, eerste lid, wordt aangevuld als volgt:

«Dit verslag vermeldt eveneens de door de advocaat geïnde rechtsplegingsvergoeding.»;

4° in de nieuwe § 3, worden de woorden «§ 1» vervangen door de woorden «§ 2».

Art. 3

In artikel 508/19bis, eerste lid, van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 27 december 2005, worden de woorden «§ 2» vervangen door de woorden «§ 3».

Art. 4

In artikel 508/20, § 2, van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 23 november 1998, worden volgende wijzigingen aangebracht:

1° Het volgende lid wordt ingevoegd tussen het tweede en het derde lid:

«Il en va de même si le bénéficiaire a droit à une indemnité de procédure et la perçoit après que l'avocat a fait rapport au bureau conformément à l'article 508/19, § 2.»;

2° À l'alinéa 3, devenu l'alinéa 4, les mots «ladite intervention» sont remplacés par les mots «l'intervention d'une assurance protection juridique».

Art. 5

À l'article 1018 du même Code, modifié par la loi du 19 février 2001, le 6° est remplacé par ce qui suit:

«6° l'indemnité de procédure visée à l'article 1022;»

Art. 6

À l'article 1021, alinéa 1er, du même Code, modifié par la loi du 4 juillet 1972, les mots «les indemnités de débours et de procédure prévues» sont remplacés par les mots «l'indemnité de procédure telle que prévue».

Art. 7

L'article 1022 du même Code, modifié par les lois du 6 juillet 1973 et du 22 avril 2003, est remplacé par ce qui suit:

«Art. 1022. — L'indemnité de procédure est une intervention forfaitaire dans les frais et honoraires d'avocat de la partie ayant obtenu gain de cause.

Après avoir pris l'avis de l'Ordre des barreaux francophones et germanophone et de l'*Orde van Vlaamse Balies*, le Roi établit par arrêté délibéré en Conseil des ministres, les montants de base, minima et maxima de l'indemnité de procédure, en fonction notamment de la nature de l'affaire et de l'importance du litige.

À la demande d'une des parties, et sur décision spécialement motivée, le juge peut soit réduire l'indemnité soit l'augmenter, sans pour autant pouvoir dépasser les montants maxima et minima prévus par le Roi. Dans son appréciation, le juge tient compte:

«Hetzelfde geldt ingeval de begunstigde recht heeft op een rechtsplegingvergoeding, en hij deze ontvangt nadat de advocaat zijn verslag heeft ingediend bij het bureau overeenkomstig artikel 508/19, § 2»;

2° In het derde lid, dat het vierde lid wordt, worden de woorden «voornoemde tegemoetkoming» vervangen door de woorden «de tegemoetkoming van een rechtsbijstandsverzekering».

Art. 5

In artikel 1018 van hetzelfde Wetboek, gewijzigd bij de wet van 19 februari 2001, wordt het 6° vervangen als volgt:

«6° de rechtsplegingsvergoeding, zoals bepaald in artikel 1022;»

Art. 6

In artikel 1021, eerste lid, van hetzelfde Wetboek, gewijzigd bij de wet van 4 juli 1972, worden de woorden «vergoedingen voor uitgaven en rechtspleging, bepaald» vervangen door de woorden «rechtsplegingsvergoeding, zoals bepaald».

Art. 7

Artikel 1022 van hetzelfde Wetboek, gewijzigd bij de wetten van 6 juli 1973 en 22 april 2003, wordt vervangen als volgt:

«Art. 1022. — De rechtsplegingsvergoeding is een forfaitaire tegemoetkoming in de kosten en erelonen van de advocaat van de in het gelijk gestelde partij.

Na het advies te hebben ingewonnen van de Orde van Vlaamse Balies en van de *Ordre des barreaux francophones et germanophone*, stelt de Koning, bij een besluit vastgelegd na overleg in de Ministerraad de basis-, minimum- en maximumbedragen vast van de rechtsplegingsvergoeding, onder meer in functie van de aard van de zaak en van de belangrijkheid van het geschil.

Op verzoek van een van de partijen en op speciaal gemotiveerde beslissing, kan de rechter ofwel de vergoeding verminderen, ofwel die verhogen, zonder de door de Koning voorziene maximum- en minimumbedragen te overschrijden. Bij zijn beoordeling houdt de rechter rekening met:

- de la capacité financière de la partie succombante, pour diminuer le montant de l'indemnité;
- de la complexité de l'affaire;
- des indemnités contractuelles convenues pour la partie qui obtient gain de cause;
- du caractère manifestement déraisonnable de la situation.

Si la partie succombante bénéficie de l'aide juridique de deuxième ligne, l'indemnité de procédure est fixée au minimum établi par le Roi, sauf en cas de situation manifestement déraisonnable. Le juge motive spécialement sa décision sur ce point.

Lorsque plusieurs parties bénéficient de l'indemnité de procédure à charge d'une même partie succombante, son montant est au maximum le double de l'indemnité de procédure maximale à laquelle peut prétendre le bénéficiaire qui est fondé à réclamer l'indemnité la plus élevée. Elle est répartie entre les parties par le juge.

Aucune partie ne peut être tenue au paiement d'une indemnité pour l'intervention de l'avocat d'une autre partie au-delà du montant de l'indemnité de procédure.»

CHAPITRE III

Modifications du Code d'instruction criminelle

Art. 8

L'article 128 du Code d'instruction criminelle modifié par la loi du 12 mars 1988, est complété par l'alinéa suivant:

«Dans ce cas, si l'instruction a été ouverte par constitution de partie civile entre les mains du juge d'instruction, la partie civile est condamnée envers l'inculpé à l'indemnité visée à l'article 1022 du Code judiciaire.»

- de financiële draagkracht van de verliezende partij, om het bedrag van de vergoeding te verminderen;
- de complexiteit van de zaak;
- de contractueel bepaalde vergoedingen voor de in het gelijk gestelde partij;
- het kennelijk onredelijk karakter van de situatie.

Indien de in het ongelijk gestelde partij van de tweedelijns juridische bijstand geniet, wordt de rechtsplegingsvergoeding vastgelegd op het door de Koning vastgestelde minimum, tenzij in geval van een kennelijk onredelijke situatie. De rechter motiveert in het bijzonder zijn beslissing inzake op dat punt.

Wanneer meerdere partijen genieten van de rechtsplegingsvergoeding ten laste van dezelfde in het ongelijk gestelde partijen, bedraagt het bedrag ervan maximum het dubbel van de maximale rechtsplegingsvergoeding waarop de begunstigde die gerechtigd is om de hoogste vergoeding te eisen aanspraak kan maken. Ze wordt door de rechter tussen de partijen verdeeld.

Geen partij kan boven het bedrag van de rechtsplegingvergoeding worden aangesproken tot betaling van een vergoeding voor de tussenkomst van de advocaat van een andere partij.»

HOOFDSTUK III

Wijzigingen van het Wetboek van strafvordering

Art. 8

Artikel 128 van het Wetboek van strafvordering, gewijzigd bij de wet van 12 maart 1998, wordt aangevuld met het volgende lid:

«In dat geval en indien het onderzoek werd ingeleid door de burgerlijke partijstelling in handen van de onderzoeksrechter, wordt de burgerlijke partij veroordeeld tot het aan de in verdenking gestelde betalen van de vergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek.»

Art. 9

Un article 162*bis* est inséré dans le Code d'instruction criminelle, rédigé comme suit:

«Art. 162*bis*. — Tout jugement de condamnation rendu contre le prévenu et les personnes civilement responsables de l'infraction les condamnera envers la partie civile à l'indemnité de procédure visée à l'article 1022 du Code judiciaire.

La partie civile qui aura lancé une citation directe et qui succombera sera condamnée envers le prévenu à l'indemnité visée à l'article 1022 du Code judiciaire. L'indemnité sera liquidée par le jugement.»

Art. 10

L'article 194 du même Code, inséré par la loi du 25 octobre 1950, est complété par les mots «et sur l'indemnité visée à l'article 1022 du Code judiciaire conformément à l'article 162*bis*.»

Art. 11

À l'article 211 du même Code, les mots «et à l'indemnité visée à l'article 1022 du Code judiciaire» sont insérés entre le mot «frais» et les mots «, ainsi que les peines».

Art. 12

Un article 369*bis* est inséré dans le même Code, rédigé comme suit:

«Art. 369*bis*. — La cour condamnera l'accusé qui succombe à l'indemnité visée à l'article 1022 du Code judiciaire envers la partie civile.»

CHAPITRE IV

Disposition transitoire

Art. 13

Les articles 2 à 11 sont applicables aux affaires en cours au moment de leur entrée en vigueur.

Art. 9

In het Wetboek van strafvordering wordt een artikel 162*bis* ingevoegd, luidende:

«Art. 162*bis*. — Ieder veroordelend vonnis, uitgesproken tegen de beklaagde en tegen de personen die voor het misdrijf burgerrechtelijk aansprakelijk zijn, veroordeelt hen tot het betalen aan de burgerlijke partij van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek.

De burgerlijke partij die rechtstreeks heeft gedagvaard en die in het ongelijk wordt gesteld, zal veroordeeld worden tot het aan de beklaagde betalen van de vergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek. De vergoeding wordt bepaald door het vonnis.»

Art. 10

Artikel 194 van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 25 oktober 1950, wordt aangevuld met de woorden «en over de vergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek, overeenkomstig artikel 162*bis*.»

Art. 11

In artikel 211 van hetzelfde Wetboek worden de woorden «en over de vergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek» ingevoegd tussen de woorden «kosten» en «alsook de straffen».

Art. 12

In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 369*bis* ingevoegd, luidende:

«Art. 369*bis*. — Het hof veroordeelt de beklaagde die in het ongelijk wordt gesteld ten aanzien van de burgerlijke partij tot het betalen van de vergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek.»

HOOFDSTUK IV

Overgangsbepaling

Art. 13

De artikelen 2 tot 11 zijn van toepassing op de zaken die lopende zijn op het moment dat ze in werking treden.

CHAPITRE V

Entrée en vigueur

Art. 14

À l'exception du présent article, le Roi fixe la date d'entrée en vigueur des dispositions de la présente loi, laquelle a lieu au plus tard le 1er janvier 2008.

Bruxelles, le 1er février 2007

La présidente du Sénat,

Le greffier du Sénat,

HOOFDSTUK V

Inwerkingtreding

Art. 14

Met uitzondering van dit artikel bepaalt de Koning de datum van inwerkingtreding van de bepalingen van deze wet. De inwerkingtreding gebeurt uiterlijk op 1 januari 2008.

Brussel, 1 februari 2007

De voorzitter van de Senaat,

De griffier van de Senaat,

Anne-Marie LIZIN

Luc BLONDEEL